

DE RIETKRAAG VAN HET TER BRONNENPARK

Een van de best bewaarde rietvelden in Brussel

Waar vroeger paarden graasden op een voormalige drassige weide langs de Woluwe, juist naast de vijver van het Ter Bronnenpark, ontwikkelde zich een klein moeras dat een rietkraag met grote biologische waarde herbergt. Daardoor werd het opgenomen in de lijst van de natuurreservaten van het Brussels Gewest.

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

De huidige site van het Ter Bronnenpark hing in de middeleeuwen af van de Bovenberghehoeve, een eigendom van het Sint-Jansziekenhuis. De molen van deze boerderij was functioneel tot op het eind van de 19e eeuw. Vervolgens werd het domein opgekocht door de familie van Louis Solvay. Die besliste er een kasteel met bijgebouwen (conciërgewoning, huis van de chauffeur, van de tuinman...) te laten bouwen. De familie liet er een Engels park, een moestuin en serres aanleggen en er boomgaarden en bossen aanplanten. Een langs de Woluwe gelegen weide diende voor de paarden. Tijdens de eerste wereldoorlog werden er in het moerassige gedeelte van de eigendom twee vijvers uitgegraven, die door verschillende bronnen werden bevoorrad.

Na de dood van Louis Solvay in 1952 verwierf de ondernemer Blaton een gedeelte van de eigendom. Hij had er plannen voor een vastgoedproject, maar dat werd nooit gerealiseerd. In 1963 kocht de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe het andere gedeelte op om er een openbaar park aan te leggen.

De huidige rietkraag van het Ter Bronnenpark ontwikkelde zich geleidelijk op de plaats waar vroeger de paarden van de familie Solvay graasden. In die tijd werd de van nature drassige plek gedraineerd opdat een weide en zelfs een manege er konden standhouden. Maar na het stopzetten van de menselijke activiteit, herwon het water opnieuw terrein en maakte het de weg vrij voor een plantengroei die typisch is voor vochtige omgevingen.

In 1997 ondertekende Leefmilieu Brussel een overeenkomst met de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe voor het beheer van het rietveld dat sinds 1994, samen met de rest van het Ter Bronnenpark, het statuut van natuurreservaat had verworven.

ALGEMENE BESCHRIJVING : EEN OVERHEERSENDE ECOLOGISCHE FUNCTIE

De rietkraag kwam op natuurlijke wijze in het zuidwestelijke en lager gelegen gedeelte van het Ter Bronnenpark tot stand, net naast de vijver. Het is trouwens vanaf de weg die de vijver en het rietveld van elkaar scheidt, dat men het mooiste uitzicht hierop heeft. Het stroomafwaartse gedeelte staat voortdurend onder water; de waterspiegel stijgt of daalt er volgens het seizoen en de hoeveelheid neerslag. Het andere gedeelte is droger.

Rondom het rietveld strekt er zich op een smalle strook, een drassig bos met vooral elzen en essen uit. Daarachter is het terrein licht hellend en gaat het bij het verlaten van de alluviale gronden over in een droger bos. Verschillende bronnen komen er aan de oppervlakte en bevoorraden het moeras en de vijver. De vijver loost, op zijn beurt, zijn overvloedige water in de lager gelegen Woluwe.

De site is vooral belangrijk omwille van zijn rol als ecologisch knooppunt : binnen een beperkte straal is er immers een opeenvolging van een rietveld, een vijver, een beek, een drassig en een droog bos. Het geheel is omgeven door wandelwegen (langs de Woluwe, tussen de vijver en het rietveld, in het bosgedeelte van het park en op de berm van de oude spoorweg die tegenwoordig deel uitmaakt van het circuit van de Groene wandeling) die voor de soorten als ecologische corridors dienst doen.

Zoals de volledige Woluwevallei geniet de plek bovendien erkenning als een speciale beschermingszone (SBZ-V) binnen het Natura 2000-netwerk.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

De rietkraag van het Ter Bronnenpark bestaat uit riet en een strook zeggenvegetatie (grassen van het Carex-geslacht) met moeraszegge. Hier en daar groeit er ook gele lis en bittere veldkers, een plantje met witte bloemen dat weinig voorkomt, behalve in zones met doorsijpeling. Men treft er eveneens de dotterbloem aan en een zeer zeldzame plant die waarschijnlijk ingevoerd werd : de adderwortel, die enkele bijzondere vlindersoorten aantrekt.

Het moeras is erg geliefd bij amfibieën, in het bijzonder bij de alpenwatersalamander en de bruine kikker, die er zijn eitjes uitbroedt.

Onder de meest specifieke vogels kunnen we de waterral aanhalen. Hij is prominent aanwezig in de winter en leeft verborgen in het riet. Er is ook nog de kleine karekiet, die na een overwintering in Afrika naar het riet komt om er zijn nest te maken. Ook de reiger komt vaak langs. Hij komt op de vissen van de vijver af (voorn, brasem, zeelt, grondel, baars, ...). Eenden, meerkoeten en waterhoentjes zijn eveneens vaak geziene gasten en gebruiken de plaats om er hun nest te bouwen.

BEHEERSPRINCIPE

Op het ogenblik dat Leefmilieu Brussel het beheer van de rietkraag van het Ter Bronnenpark overnam, werd het overvloedige water van de vijver en van het lager gelegen moerassige gedeelte systematisch in de riolering geloosd, waar het zich met het afvalwater vermengde. Het Instituut maakte gebruik van de werkzaamheden rond het blootleggen van de Woluwe tussen het Ter Bronnenpark en de Lindekemaele-molen, om werkzaamheden te plannen om dit heldere water niet verloren te laten gaan maar het terug naar de Woluwe te leiden. Tegelijkertijd werd er een systeem uitgewerkt om de waterstand te beheren. Dit zorgt ervoor dat de vochtige zone bij droog weer voldoende toevoer krijgt, en dat bij regenweer overstromingen worden vermeden en de omliggende wegen begaanbaar worden gehouden.

Jaarlijks wordt 4/5 van de oppervlakte van de rietkraag gemaaid. Indien dit niet zou gebeuren, zou de zich opstapelende strooisellaag het niveau van de bodem geleidelijk aan doen stijgen, waardoor de rietkraag zonder water zou worden gezet. De vegetatie zou dan op natuurlijke wijze evolueren van een geheel van rietstruiken en typische cypergrassen naar een elzenbos (bos met voornamelijk elzen).

Het maaien vindt plaats in de winter, bij hevige koude, wanneer de zone - die gewoonlijk onder water staat - door de vorst gemakkelijker bereikbaar is. Een klein deel van de rietkraag wordt in zijn staat behouden zodat de vogels die er gewoonlijk hun toevlucht nemen er een onderkomen vinden.

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

- Noordelijk, het Maloupark
- Noordwestelijk, het Sint-Lambertuspark
- Oostelijk, de wandelroute op de vroegere spoorweglijn Brussel-Tervuren en het Croussepark
- Zuidelijk, het park van Woluwe, het Parmentierpark en de Mellaerts-vijvers.

Oppervlakte van het Ter Bronnenpark : 4 hectare 38 are, waarvan ongeveer 35 are voor de rietkraag

Typologie : natuureservaat

Eigenaar : gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe

Beheer : de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe voor het Ter Bronnenpark en Leefmilieu Brussel voor de rietkraag

Bescherming : het besluit waarmee het Ter Bronnenpark als "landschap" beschermd wordt, dateert van 28 april 1994.

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

Het Ter Bronnenpark en het rietveld zijn niet afgesloten. De site is dus steeds toegankelijk. Politieagenten van de gemeente en parkwachters van Leefmilieu Brussel komen er nu en dan langs.

CONTACT

Met vragen en problemen kan u terecht bij de dienst Openbare tuinen van de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe : 02/761.29.41/42/43/44/45, jardin.tuin@woluwe1200.be, Leefmilieu Brussel : 02/775.75.75, info@leefmilieubrussel.be

UITRUSTING

Enkele banken en vuilnisbakken in het Ter Bronnenpark. Rond de vijver werden er pontons geïnstalleerd en in het bosgedeelte van het park zijn er verschillende bruggen over de bronnen. Een ervan is toegerust met een leuning in rocaillestijl.

ER GERAKEN

Men kan de rietkraag van het Ter Bronnenpark in Sint-Lambrechts-Woluwe bereiken via de ingang van het park langs de Woluwelaan of via de ingang in de Stationsstraat van Woluwe. Het hoger gelegen gedeelte van het Ter Bronnenpark is ook bereikbaar via de wandelroute op de oude spoorlijn Brussel-Tervuren, dat nu een onderdeel van de Groene wandeling is.

BEREIKBAARHEID ANDERVALIDEN

Ja, op het wandelwegje dat aan een kant langs de vijver van het Ter Bronnenpark en aan de andere kant langs de Woluwe loopt.

OPENBAAR VERVOER

Bus 42 (halte Ter Bronnenpark), 36 (halte Woluwe)
Tram 39 en 44 (halte Woluwe).

MEER INFORMATIE

- De brochures en folders van Leefmilieu Brussel:
 - [het Zoniënwoud](#)
- Meer info over de [culturele wegwijzers van parken en tuinen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#).
- [De fotogalerij](#) van de Virtual Landscape Gallery bezoeken
- Meer info over de [Brusselse reservaten](#)
- Meer info over [Natura 2000](#)
- Meer info over de [Groene wandeling](#)
- Meer info over de [Blauwe en de groene netwerken](#)

